

УПЕРШЕ побачити картини білоруського художника Язєпа Дроздовича мені довелося років п'ятнадцять тому. Відвідуючи глибокої осінньої пори Пінський музей Білоруського Полісся, випадково потрапив на виставку робіт цього митця, котра експонувалась у виставковій залі музею. Серед кількох десятків картин неочікувано побачив картину із зображенням Морочненської церкви, намальованої у стилі графіки ще в далекому 1926 році. На жаль, на той час ні фотоапарата, ні мобільного телефону із фотокамерою, щоб зняти картину, не було. А за кілька днів, коли знову поїхав, щоб умисно сфотографувати

ЯЗЕП ДРОЗДОВИЧ - ХУДОЖНИК, КОТРИЙ ЗМАЛЬОВУВАВ НАШЕ ПОЛІССЯ

У свій час, пригадую, вивченню та походженню таких каменів чималу увагу приділяв мій покійний товариш і наставник у краєзнавчій роботі - пінчанин Олексій Дубровський. Витоки,

зацікавлений читач може прочитати у Вікіпедії. Зупинюся на витках подорожі Язєпа Поліссям, а вірніше - Пінщиною. Краєм, найбільш заглибленим і віддаленим від цивілізаційних процесів першої половини ХХ століття.

«Вічний мандрівник» - так називав Дроздовича білоруський дослідник його творчості Арсентій Лис. У 1926

дей. На жаль, піша подорож, а саме так переміщувався Дроздович, викликала у місцевої тогочасної влади й поліції підозру, і він був, вигнаний із Полісся, так і не завершивши свою наукову місію. Матеріали командировки по Пінщині художник передав Білоруському музею у Вільно. Але, по закінченню другої світової війни й після закриття у 1945 році цього музею, його творча спадщина опинилася у кількох країнах Європи, а частина взагалі зникла. Лише частково теперішнім дослідникам творчості Дроздовича вдалося відтворити й вивчити зібраний та зафіксований ним матеріал, в тому числі й збережені малюнки, котрі, на превеликий жаль, не всі доступні для споглядання.

МИНУВШИНА

цю картину із зображенням церкви, виставка завершилась, і я залишився з нічим. Утім, не зовсім так - було велике бажання відшукати роботи

цю картину із зображенням церкви, виставка завершилась, і я залишився з нічим. Утім, не зовсім так - було велике бажання відшукати роботи цього художника. Через роки пошуки привели мене до музею художнього мистецтва Білорусі, де зберігається частина картин цього майстра. І знову чекало розчарування: роботи художника знаходяться у фондах і беруться з них тільки по розпорядженню директора цього закладу.

Пошуки по різних фотоальбомах, бібліотеках, краєзнавчих відділах сусідніх країн до чого не привели. Як ось тут прийшла пора всезнаючого інтернету. І, завдяки йому, дещо із художніх робіт цього непересічного й цікавого чоловіка довелося знову угледіти. Малюнок із морочнівською церквою і у всесвітній павутині я не знайшов, але знайшлися інші картини, намальовані цим художником на теренах нашого району. А це - серія із трьох графічних замальовок, зроблена у тому ж 1926 році в селі Серники.

На одному із малюнків ми бачимо церковну дзвіницю із крилатим, могутнім дубом поряд неї. Дуба зовсім недавно чомусь зрізали. На іншому відтворено каплицю із хрестами, сліди котрої також вже стерті з лиця землі. А ще на одному замальовано обрічний хрест на камені - валуні, пов'язаний стрічками та вишитими рушниками. Щодо останнього, то каменя, вже без хреста, доводилось бачити на сільському подвір'ї неподалік школи. Тепер це просто велика каменюка, а раніше він мав своє сакральне призначення.

походження й пошанування таких сакральних, обрічних каменів він відносив ще до давнього дохристиянського слов'янського обряду, котрий, із християнізацією Полісся, знайшов своє місце і в новій релігії. Завдяки замальовці Язєпа Дроздовича ми можемо бачити, як шляхтичі-серничани ще якихось дев'яносто років тому поєднували релігійну культуру двох епох, язичницької та християнської православної.

І все ж, повернуся до особи Язєпа Дроздовича. Хто він і яка доля його закинула на наше Полісся? Не варто переповідати біографію митця, її

році він був направлений Білоруським Науковим товариством у Пінський повіт для збирання етнографічного та лінгвістичного матеріалу. З великим натхненням подорожував від села до села, від хати до хати Язєп. Зупиняється на ніч у селянських хатах, біля вогнищ пастухів і записує від людей почуті перекази, легенди, пісні, приказки, вислови, діалекти. Тобто, усе те, що відноситься до його командировочних обов'язків. Шляхи тогочасною Пінщиною приводять його і до сіл нашого району. Паралельно із письмовою фіксацією народних усних джерел, він здійснює замальовки архітектурних ансамблів. Найбільше малює церкви, костели, дзвіниці, каплиці, кладовища, придорожні хрести, тобто зафіксує духовний світогляд поліщуків. А ще - замальовує хатній побут, дерева, вулики, господарський інвентар, меблі, посуд, знаряддя праці, усе те, що сучасні етнографи з легкістю фіксують за допомогою фотоапарата.

Почату в околицях Пінська роботу він продовжив і на Зарічненському Поліссі. Від чого ми тепер, принаймні, знаємо про чотири збережені малюнки, зроблені ним у Серниках та Морочному. Щоб намалювати їх, напевно, одного дня не вистачало, тому мандрівник залишався на день-два у наших селах, записуючи на папері етнографічні та лінгвістичні особливості народної мови, почутої від лю-

Цікаво, що саме поліські краєвиди художник використав при оформленні у 1930р. білоруських букварів Сергія Павловича «Першыя зярнятки» та «Засевки».

У теперішні дні в Мінську цьому художнику споруджено пам'ятник, де він зображений із києм у руці, дорожньою сумкою за плечима і поглядом, спрямованим у даль. Наприкінці життя Дроздович зацікавився проблемами вивчення космосу і глибоко занурився у фантастику, немов продовжуючи свої мандрівки по рідній землі, він перенісся у глибини всесвіту, душею ж і тілом перебуваючи у пройдених в молоді роки земних просторах. І серед цих пройдених шляхів залишилися сліди художника й на нашій Поліській землі. Сліди, запилені роками, але збережені донині.

Напевно, не існує такої людини, котра б не хотіла заглянути у минувшину свого народу, краю, побачити тогочасний господарський устрій, побут та культуру своїх батьків, дідів, прадідів. І лише завдяки таким людям як Язєп Дроздович, або іншим, що за покликом душі і серця фіксували миті життя на папері, ми маємо документальні джерела і можемо поринути у реальну дійсність минулих віків. Саме у цьому - найбільша цінність їхньої скромної праці, праці вічних мандрівників дорогами людського життя.

Павло ДУБІНЕЦЬ, краєзнавець